

STRESZCZENIE

DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNA PRZEDSIĘBIORSTW A ICH POZYCJA KONKURENCYJNA – UWARUNKOWANIA I EFEKTY EKONOMICZNE

Katarzyna Söldaczuk

Innowacyjność i konkurencyjność przedsiębiorstw stanowią kategorie komplementarne, których wzajemne relacje i zależności odgrywają kluczową rolę w procesie budowania trwałej przewagi rynkowej. Innowacyjność, rozumiana jako zdolność i gotowość przedsiębiorstwa do tworzenia oraz wdrażania nowych rozwiązań, jest uznawana za jeden z fundamentalnych czynników determinujących pozycję konkurencyjną podmiotów gospodarczych. Zrozumienie mechanizmów łączących te dwie kategorie ma istotne znaczenie zarówno z perspektywy teoretycznej, jak i praktycznej, gdyż umożliwia identyfikację uwarunkowań, które w sposób bezpośredni lub pośredni kształtują zdolność przedsiębiorstw do osiągnięcia i utrzymywania przewagi konkurencyjnej w dynamicznie zmieniającym się otoczeniu gospodarczym.

Celem dysertacji była ocena związku między wdrażaniem innowacji produktowych i procesowych a pozycją konkurencyjną przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem relacji między innowacjami a efektami ekonomicznymi oraz współzależności między działalnością innowacyjną a kluczowymi uwarunkowaniami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Własne badanie empiryczne przeprowadzono w okresie od marca do października 2023 roku na terenie całej Polski, obejmując zasięgiem wszystkie województwa. Próbkę badawczą stanowiły przedsiębiorstwa mikro, małe, średnie i duże z sektora usług oraz przemysłowego, które wdrożyły co najmniej jedną innowację w jednym lub kilku okresach badawczych: 2014–2016, 2017–2019 oraz 2020–2023. W badaniu zastosowano metodę sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem techniki ankiety, opartej na standaryzowanym zestawie pytań. Badanie empiryczne uzupełniono o analizę dorobku literaturowego oraz wyników dotychczasowych badań empirycznych w obszarze innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw.

W procesie badawczym zweryfikowano osiem hipotez badawczych. Przeanalizowano skłonność przedsiębiorstw do prowadzenia działalności innowacyjnej, zaprezentowano metody pomiaru innowacyjności oraz zidentyfikowano jej uwarunkowania. Zbadano zależności między barierami innowacyjności a procesami innowacyjnymi, a także rolę współpracy z instytucjami otoczenia biznesu w procesie wdrażania innowacji. Sprawdzono skłonność podmiotów do kontynuowania działalności innowacyjnej w przyszłości.

Wyniki badań wskazują na istnienie związku między działalnością innowacyjną przedsiębiorstw a ich pozycją konkurencyjną, potwierdzając zależność między innowacjami produktowymi i procesowymi a efektami ekonomicznymi świadczącymi o konkurencyjności wynikowej, wyrażonymi w szczególności poprzez wzrost sprzedaży i marży zysku w przypadku innowacji produktowych oraz obniżenie kosztów i wzrost sprzedaży w przypadku innowacji w procesach biznesowych.

Dokonano oceny polityki innowacyjnej w Polsce, uwzględniając jej ewolucję, stosowane instrumenty wsparcia oraz realizację założeń strategii inteligentnych specjalizacji. Przeanalizowano dostępne instrumenty wspierające działalność innowacyjną przedsiębiorstw, w tym instrumenty finansowe, regulacyjne i instytucjonalne, a także odniesiono się do współczesnych trendów innowacyjnych jako potencjalnych kierunków dalszego rozwoju. Na tej podstawie sformułowano rekomendacje skierowane zarówno do praktyków gospodarczych, jak i podmiotów kształtujących politykę innowacyjną w Polsce. Dysertacja stanowi nowe źródło wiedzy na temat innowacyjności przedsiębiorstw i jej związku z pozycją konkurencyjną, wzbogacając dotychczasowy dorobek naukowy o wyniki oryginalnych badań empirycznych przeprowadzonych na reprezentatywnej grupie polskich przedsiębiorstw.

Słowa kluczowe: innowacje, innowacje produktowe, innowacje w procesach biznesowych, pozycja konkurencyjna, konkurencyjność przedsiębiorstw, innowacyjność przedsiębiorstw, bariery innowacji, polityka innowacyjna